

Forfatter: Nansen, Peter

Titel: EN FAMILLE

Citation: Nansen, Peter: "EN FAMILLE", i Nansen, Peter: *Samlede Skrifter Bd. 3: Noveller; Skitser; Dramatiske Smaating*, Gyldendal, 1908-09, s. 47. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-nansen03ny-shoot-workid56875.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter Bd. 3: Noveller; Skitser; Dramatiske Smaating

"EN FAMILLE"

Efterat de i lang Tid ikke havde set hinanden, mødtes de en Vinterformiddag paa Købmagergade.

Paul Foersom var i sin Tid – det var vel nu godt og vel to Aar siden – kommet meget i Veksellerer Holms Hus. Holm var den Gang lige bleven gift med en ung forældreløs Dame, Laura Bagger; – men han havde fra gammel Tid Ord for at være meget ustadig, og Folk beklagede hans unge smukke Kone; man mente, hun vilde faa vanskeligt ved at holde ham fast.

Lidt efter lidt var Foersom gleden ud af deres Omgang, ikke fordi den mishagede ham; tværtimod. Men han var begyndt at deltage i saa mange forskellige Slags Fornøjelser, at der tilsidst ikke blev Tid til at dyrke Familie-Bekendtskaberne. Han havde, den Gang han endnu var flittig Gæst i Holms Hus, gjort lidt Kur til den unge Frue, og hun havde taget det ikke unaadigt op; men det blev kun til en uskyldig Flirtation, ti den ægteskabelige Himmel var skyfri, med stadig Sol.

Siden havde han ofte tænkt paa hende og spurgt til hende hos fælles Bekendte. Han havde da faaet at vide, at hendes Ægteskab, som man havde spaaet, ikke var blevet lykkeligt; Holm var vendt tilbage til sine Ungkarlevarer, og det hed sig, at den Omgang, de nu førte, just ikke var den allermest udsøgte. Der fortaltes baade det ene og det andet om flere af de Damer, der kom dér i Huset. Skylden for disse mindre heldige Forhold, sagde man, var Holms, og hans Kone skulde ofte være ulykkelig derover, men paa den anden Side kunde det naturligvis ikke undgaas, at den noget tvivlsomme Atmosfære virkede en Smule demoraliserende ogsaa paa hende.

Nu havde Foersom i den sidste Tid af og til tænkt paa at fornye Bekendtskabet. "Man kunde jo aldrig vide!" og han smilte, naar han tænkte derpaa.

Saa en Vinterformiddag mødtes de paa Købmagergade; en klar Frostdag med stærkt Solskin paa en nyfalden Sne.

Han lagde Mærke til, at der var kommet noget vist distingueret i hendes Maade at føre sig paa.

Hun hørte til den Kvindetype, som en berømt Skuespillerinde har givet Navn: slank, med noget af en Kats smidige Blødhed i Bevægelserne, med et blegt Ansigt, egentlig med regelmæssige Former, men uroligt og derfor tilsyneladende uregelmæssigt; med Indtrykket af noget vedbendagtig klyngende, skabt til at læne sig hengivende mod noget stærkere.

Mellem Kniplingsløret og Kaabens sorte Pelsværk skinnede hendes Ansigt som mat Marmor.

Da de mødtes, standsede hun ham.

"Har De Tid at følge lidt med, Foersom? Det er en saa sjælden Lykke at se Dem."

"Hellere end gærne, Frue. Maa jeg hjælpe Dem?"

Og han tog et Par smaa Pakker, hun bar.

Der kom saa mange Folk, at de et Øjeblik blev skilt ad; men han benyttede Lejligheden til at beundre hendes Fødders elegante Skifte under den korte Kjole.

49

"Siig mig saa, Foersom, hvorfor man aldrig ser Dem mere?"

"Aa fordi – aa fordi – fordi man er et Fæ!"

"Naa, og jeg, som troede, at Grunden var, at De var bleven flittig ..."

"Har man fortalt det?"

"Egentlig ikke. Ærlig talt har man fortalt noget ganske andet; men *det* siger jeg ikke."

"Aa jeg be'r Dem, fortæl mig det!"

Hun saá smilende paa ham.

"Man siger, man siger, at den unge Hr. Foersom er begyndt - at more sig vel meget."

Han undredes over Smilets Mangel paa Blufærdighed.

"Og hvad skrækkeligt siger man saa mere?"

"At De ikke, slet saa meget som De gør, burde sky den Familieomgang, som De før havde."

Hendes Stemme blev pludselig dybere, mere inderlig, mens hun fortsatte:

"Ikke sandt, Foersom, jeg kan jo sige Dem det som gammel gift Kone og gammel Ven: De maa ikke kaste Dem ganske bort til et Liv, som er saa tomt, saa udplattende, saa oprørende raat tilsidst. De *maa* benytte Deres Evner, *maa* udrette et eller andet, og det kan man ikke, naar Dag efter Dag er en Dasen fra den ene Tomhed til den anden; naar Deres fleste Tanker ofres paa Fruentimmer, som De dog inderst inde foragter. - - Men De siger ikke noget! Er De vred?"

Han var bleven forundret over Overgangen. Var det Koketteri, eller hvad var Meningen?

"Vred? Nej, men jeg nyder *det*, at faa en Moralpræken af en ung smuk Dame. Jeg kender ingen større Nydelse, og hvis De anede, hvor det klæ'r Dem at tale saadan, blev De ved. Aa, bliv ved Frue!"

50

"De maa ikke gøre Nar, Foersom, og ikke slaa det hen i Spøg. Det er sagt maaske alvorligere, end De tror. Misbrug ikke min Aabenhed; men det kunde være, at jeg talte af en sørgelig dyrekøbt Erfaring."

Han vilde have sagt et eller andet, men Situationen var bleven ham for pludselig alvorlig. Han kunde ikke finde Ord.

Saa brød hun den trykkende Tavshed ved igen at slaa over i en spøgende Tone.

"Men det, som jeg egentlig vilde have sagt - det andet dumpede nu saadan ud - det var det, at De burde ikke trække Dem ud af det selskabelige Liv."

"Men jeg keder mig saa skrækkeligt ved disse Familie-Teer; det er mig ikke muligt at føre en af de sædvanlige Teaterkonversationer eller tale om Pastor den eller dens Yndigheder. For at et Selskab skal kunne mere mig, maa der være en Dame, som i særlig Grad lægger Beslag paa min Interesse. Jeg maa blive forelsket. Det er maaske pretentiøst -"

"Ja meget. - - Jeg vilde ellers have spurgt Dem, om de ikke saá op til os en af Dagene. Se her bor vi nu, dér oppe ved Reflektionsspejlet. - Men naturligvis efter det, De sa'e -"

"Jeg forsikrer Dem, Frue, i Deres Hus vil jeg altid gærne -"

"Kan De da i Overmorgen? Ja, saa skal De høre fra min Mand; jeg tænker nok, han er hjemme den Aften; han vil være glad ved at se Dem. Tak for Følgeskabet, Foersom."

Hun stod paa Dørtrinnet og rakte ham den behandskede Haand til Farvel. Solen skar hende lige i Øjnene, saa de fik et morsomt plirrende Smil, der klædte hende henrivende.

Han beholdt nogle Øjeblikke hendes Haand i sin, og det faldt ud af ham: "Og Tak for Moralprækenen !"

Hun tog sin Haand løs og løb med Kjolen samlet foran nogle Trin op.

Han stod og saá betagen efter hende. Saa vendte hun sig om og raabte ned til ham: "Nar os nu ikke, Foersom, for saa bliver jeg vred !"

"Hvor kan De tro!"

Han stod og lyttede efter hendes smaa hurtige Trin paa Trappen; da der blev stille, gik han hjemad, jublende glad, i alle Slags søde Forventninger.

Næste Morgen modtog han fra Veksellerer Holm et Memorandum, hvorpaa der stod: "De vil være os hjertelig velkommen i Morgen; der kommer kun et Par meget intime Omgangsvener, saa De skal ikke belave Dem paa Selskab. Min Hustru sender Dem en venlig Hilsen."

"Min Hustru sender Dem en venlig Hilsen" blev han ved at gentage, og han syntes, der laa et Løfte deri. "Min Hustru sender *Dem* -!" det var komisk. Hvad om han svarte: "*Deres* Hustru sender *mig*", og han snurrede Ordene sammen i forskellige Betoning og Sættninger, saa han tilsidst sprang ind i de personlige Pronominer efter Bojesens lille Grammatik.

Om Formiddagen spadserede han to Timer paa Købmagergade, fordi han var vis paa, at det maatte være en stiltiende Aftale imellem dem, at de nu for Fremtiden saadan hver Dag skulde mødes paa det Sted, hvor de havde genfundet hinanden --

Hun udeblev.

Om Eftermiddagen flakkede han om, til det blev silde Aften, paa det Strøg, hvor hun boede; men hun kom ikke.

52

Disse to Ekskursioner havde trættet ham, og næste Dag forholdt han sig rolig, til det blev Aften.

Saa vandrede han afsted efter et usædvanlig omhyggeligt Toilette.

Han traf Ægteparret alene.

De opholdt sig i et lille Kabinet, hvorfra Fløjdøren stod aaben til Dagligstuen.

Han tog Plads i Sofaen, tæt ved Fruen, der sad og broderede under Hængelampens Lys.

Veksellerer Holm, en høj Mand med et kønt, men noget brutalt og medtaget Ansigt, skaldet helt op til Issen, stod og varmede sig ved Kakkellovnen. Han saá gnaven og nervøs ud, og efter at have sagt de første Velkomstord talte han kun lidt.

Foersom beundrede Fruen, som hun sad og arbejdede: Hovedets fine Bøjning ned over Broderiet, de smalle hvide Fingres Legen med Naalen.

Men han lagde Mærke til, at hun var stærkt pudret, navnlig op mod Ørene.

"Gud véd, hvor Nielsens bliver af -- det er ogsaa utaaleligt, at de igen kommer saa sent!" snærrede Holm hende fra Kakkellovnen.

"Ja Gud véd!" henkastede Fruen ligegyldigt.

Hun talte med Foersom om Cherbuliez, som hun forgudede, navnlig hans "Ladislas Bolski"; de Polakker havde dog med al deres Humbug en Ridderlighed og en Ild, som man her til Lands aldrig traf.

Foersom fandt Cherbuliez kedelig; for Resten havde han kun læst en enkelt Ting af ham, og den kunde han ikke huske. Men netop det beviste ham, at der ikke var noget ved ham.

"Har De sét Sarah Bernhardt?" spurgte Holm pludselig. "Kan De se, at min Kone ligner hende?"

"Aa ja, ikke saa lidt, navnlig den Maade Haaret falder paa."

53

"Holm kan ikke fordrage den Lighed."

"Nej, jeg finder det latterligt, at du kopierer hendes Frisure. Nu hørte Du selv, Hr. Foersom sagde --"

"Kære Holm, gid Du vilde fri mig for nu igen at drøfte mit Haar!"

"Ja -- i og for sig kan det s'gu ogsaa være mig saa rasende ligegyldigt."

"De Herrer Ægtemænd udmærker sig just ikke ved at være galante," sagde hun henvendt til Foersom. "Min Mand var det kun et halvt Aar. Nu derimod -- vil De høre, hvordan han nu er?"

"Laura!"

Hun overhørte hans Udraab og fortsatte:

"Ser De, nu gaar han om Morgenen, før jeg er staaet op selvfølgelig. Han er jo nødt til det for Kontoret, den Stakkel. Saa kommer han hjem til Middag Klokkerne 5 og maa vist have spist en enorm Frokost, for han er aldrig sulten, og man skulde dog vente, at efter et saa anstrængende Arbejde --"

"Du tror vist, Du er morsom, Laura?"

"Efter Middag gaar han ud."

"Det er ikke sandt, Laura; vi sidder altid en Times Tid sammen ved Kaffen."

"Aa ja, det glemte jeg. Efter Middag drikker vi Kaffe sammen; Holm ryger sig en Cigar, jeg en Cigaret; men naar en Fjerdedel af Holms Cigar er røget, sover han -"

Holm lo.

"Det er vel af Flovhed, Du ler, min Ven? Efter Middagssøvnen maa Holm igen paa Kontoret - er det ikke forfærdeligt, at han er nødt til at arbejde saa strængt?"

Og atter saá Foersom dette Smil, som syntes ham saa underlig ublufærdigt.

"I Begyndelsen vi var gift, var der ikke saa travlt; men Holm udvider stadig sin Forretning.

54

Om Aftenen, at sige da naar han er hjemme, er han meget søvrig. Men for Resten er der om Vinteren saa mange Møder og saadan noget - aa, Du har det drøjt min Ven!"

"Jeg klager ikke."

"Nej, kære, *det* er din Storhed."

"Men, Frue, hvad ta'er De Dem da for?"

"Aah - jeg har jo Barnet."

"Dér løj du rent ud sagt, Laura. Skal vi endelig tale om, hvem der har Barnet, saa er det nok nærmest Tante. Tante, skal jeg sige Dem, Hr. Foersom, er min Moster, et gammelt Skind, som kun duer til at omgaas Børn. I denne Tid har vi helt lagt Beslag paa hende."

"Naa, ja ja - saa keder jeg mig da. Det er ogsaa en Beskæftigelse."

Klokken blev over ni, de andre Gæster var stadig ikke kommet, og Holm begyndte at tale om at løbe over at hente dem.

Endelig ringede det. Holm fo'r ud i Entréen, man hørte ham skænde temmelig højrøstet. En lille spagfærdig Herrestemme gjorde Undskyldninger.

Bogholder Nielsen med Frue traadte ind, fulgt af Holm, der hviskede noget til Konen. Hun svarede ikke og saá forstemt ud.

Fru Holm og Fru Nielsen kyssede.

"Bedste Fru Nielsen, hvor De kommer sent."

"Lad os nu ikke tale mer om det, Laura. Fru Nielsen har haft saa mange Fortrædeligheder med Børnene, der ikke er raske. Maa jeg præsentere -"

Bogholderen var en lille sammenkrøben Mand med forkuet Væsen; han ligesom bad om Undskyldning, fordi han generede Folk med sin Nærværelse, og han opfyldte ogsaa hele Aftenen 55 trolig, hvad hans Væsen lovede, aandelig talt at forsvinde, saa man ikke mærkede ham, uden netop man vilde sætte sig paa den Stol, hvor han sad.

Fru Nielsen var en lille afblomstret Skønhed, noget ordinær, med en vis Duft af Demimonde.

Man gik til Bords. Foersom førte Husets Frue, Holm Fru Nielsen.

Til Nielsen sagde Holm: "De kan tage Tante til Borddame, hvis hun kommer ind." Men Tante viste sig ikke.

Stemningen var trykket. Fru Nielsen blev ved at være i daarligt Humør, og da Holm havde gjort forgæves Anstrængelser for at live hende op, blev han igen gnaven. Hendes Muthed opirrede ham mer og mer, og han hævnede sig nu med at drille hende.

Fru Holm lod som intet og konverserede Foersom livligt; men han iagttog smaa rasende Glimt i hendes Øjne, og han selv var trykket af Misstemningen.

Ved Desserten, hvortil Holm havde drukket megen Sherry, sagde han pludselig over til Foersom:

"Fru Nielsen her hører til de Damer, der faar et Barn hvert Aar. Det er s'gu en Frugtbarhed, der maa være yndig for Manden."

Foersom forsøgte at smile, Nielsen lo skrattende; men Fruen bed Læberne sammen, og Foersom ventede, at hun skulde have slaaet Holm. Men hun blev siddende rolig, med Ansigtet bøjet dybt ned over sin Tallerken, mens hun skar et Æble i smaabitte Stumper.

"Min lille Mand er i godt Humør!" sagde Laura og smilte over til ham.

Efter Bordet blev der røget i Kabinettet. Fru Holm tændte en Cigaret; men Fru Nielsen vilde ikke ryge.

"Hvorfor vil De ikke ryge i Aften – De ryger jo ellers altid?" spurgte Holm hidsigt.

Han havde selv taget en Cigaret og stod med Futteralet overfor hende.

"Fordi jeg ikke er oplagt."

"Skab Dem nu ikke. Dér – tag den!"

"Nej, jeg *vil* ikke!"

"Jo, Gu' skal De ryge!" sagde han og lo tvungent. Og han tog den Cigaret, som han selv havde røget af, og stoppede den i Munden paa hende.

Hun havde rejst sig op, næsten kvalt af Røgen og hans Voldsomhed. Laura hviskede til Foersom:

"Bryd Dem bare ikke om det. Han er utilregnelig i Aften, fordi hans Elskede er i daarligt Humør."

Fru Nielsen vilde gaa; hun maatte tidlig hjem til Børnene.

Men hendes Stemme dirrede af undertrykt Graad.

Hendes Mand, der havde siddet gemt bag en Avis, fjærnt fra Begivenhederne, rejste sig som paa Kommando.

"Ja, naar Du endelig vil. Nu sad vi jo ellers saa rart."

Holm forsøgte Overtalelser, men hun *vilde* gaa.

Da Nielsens var gaaet, begyndte Holm at fortælle Foersom vidt og bredt om dem. Han maatte ikke tro, at hun altid var som i Aften. Hun kunde være meget livlig og elskværdig; hun var hans Kones bedste Veninde. Det var sørgeligt med Nielsens. De havde været meget velhavende, men Manden, en stakkels Fyr, for Resten rigtig brav, var gaaet fallit, og nu var han hans Bogholder. Naturligvis kunde dette Forhold under Tiden trykke Fru Nielsen, der var meget stolt og let til at blive pikeret; hun bildte sig ind, at man saá ned paa dem, nu da de var fattige. Og naar saa dertil kom alle de Bryderier, hun havde i Hjemmet: de mange Børn, Sygdom, Pengesorger – saa var det naturligvis ikke saa underligt, at Humøret under Tiden kunde være mindre godt. Hun var ellers den dygtigste, mest energiske lille Kone, han havde truffet. Hvad hun gjorde for at faa Pengene til at slaa til derhjemme, kunde ingen ane.

Laura sad og saá stivt paa Manden, mens han fortalte, en Gang imellem smilte hun ironisk.

"Ja, vi sætter megen Pris paa Nielsens," fjøjede hun til efter hans Fortælling, "og Holm har virkelig været overordenlig nobel i det Forhold. Han har gjort utrolig meget for dem."

Efter at have talt sig ivrig om Nielsens blev Holm træt. Han laa og døsede i en Lænestol, mens hans Kone og Foersom talte halvhøjt sammen. Klokken blev mange, og Foersom rejste sig for at gaa.

"Ja, nu er vist Gadedøren lukket", sagde Fruen, "og Pigen er i Seng. Holm, gider Du følge Hr. Foersom ned?"

"Søde Laura, vær nu rigtig elskværdig – jeg er saa anstrængt i Dag – og følg Du Hr. Foersom ned; men for Guds Skyld tag noget om Dig, for det trækker saa slemt paa Trappen."

Ude i Entréen stak Laura i et Par røde tyrkiske Tøfler og knyttede et blaat Tørklæde koket om Hovedet.

Mens de ledte efter Foersoms Stok, kom deres Hænder til at støde sammen, og deres Blik mødtes.

Inde fra Stuen hørtes Holms Stemme:

"Glem ikke Sjalet, Laura!"

"Deres Mand er meget omhyggelig for Dem."

Atter saá de paa hinanden, og de kom til at le.

Saa tog hun et Lys, der stod paa Konsollen.

58

"Det er bedst, jeg gaar foran og lyser."

Han saá hende allerede en Afsats nede med det flakkende Lys højt løftet i Haanden. Han skyndte sig efter hende.

Der kom en Trækvind fra et aabenstaaende ' Vindu og slukkede Lyset.

"Har De ingen Tændstikker?" hørte han hende spørge lige tæt ved sig. Hendes Stemme lød lidt ængstelig.

Han strakte Armen ud; han kunde ikke modstaa; han fik fat i hendes Sjal.

"Foersom!"

I det samme kyssede han hende.

"Laura!" hviskede han og trykkede hende op til sig; men hun snoede sig ud af hans Arm og skyndte sig ned.

Da han, uvant med Trapperne, kom lidt senere ned, havde hun faaet Gadedøren aabnet.

Hun stod og lo til ham i den aabne Dør.

"Kom, er her ikke dejligt? Se, Maanen paa Isen!"

Hans Stemme rystede, da han svarede:

"Jo, dejligt."

De stod et Øjeblik tavse og saá ud over den tilfrosne Sø.

"Naa jeg maa op, ellers faar jeg Skænd. - Hvordan har De saa moret Dem i Aften ved at være sammen med os saadan ganske *en famille* P Har De kedet Dem?"

"Kun i Begyndelsen -"

"Og hvornaar kommer De saa og gør Takkevisit?"

"Hvor snart kan man være bekendt?"

"Ikke i Morgen,"

"Men i Overmorgen altsaa?"

"Til Nød. Kom da i Overmorgen."

59

"Farvel - Frue - og Tak, tusind Tak for i Aften. Kan De huske, hvad jeg fordrede for at more mig i en Familjekreds?"

"Fy - gaa nu Deres Vej."

Han hørte Nøglen dreje Laasen om. Han stod et Øjeblik som fortunlet. Saa gik han langsomt hjemad.

60

61